Vatan — sajdagoh kabi muqaddas

Buxoronoma

Gazeta 1920-yil sentabrdan chiqa boshlagan.
2024-yil 22-oktabr, seshanba * № 80 (22.687)
Web-site: www.buxoronoma.uz   E-mail: buxoronomagazeta@umail.uz

Бухоро вилояти ҳокими Ботир Зариповнинг байрам табриги

Қадрли ватандошлар! Она тилимиз фидойилари!

Аввало, барчангизни Янги Ўзбекистон тарихидаги муҳим сана — 21 октябрь — Ўзбек тили байрами куни ҳамда ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганлигининг 35 йиллиги билан самимий муборакбод этишдан мамнунлигимни изҳор этмоқчиман.

Тил бениҳоя муқаддас ва мўътабар неъматдир. У инсонни инсон сифатида шакллантирган, тараққиёт босқичларига олиб чиққан, руҳий такомилга бошлаган, тафаккур гулшани дарвозаларини очган беқиёс қудратдир. Инсон она тили орқали дунёни ўзлаштиради, тарихини ўрганади, ўзлигини танийди, маърифатли бўлади. Шу тилда умр бўйи мулоқот қилади, фаолият юритади. Аслида, бу ҳам катта бахтдир.

Ўзбек халқи ўз тарихи мобайнида она тилида иш юрита олмаган, нутқ сўзлай олмаган даврларни ҳам бошидан ўтказди. Ўзи яшайдиган маҳалланинг, туғилган жойини ўз тилида номлай олмаган пайтлар бўлди.

1989 йилнинг 21 октябрида она тилимизга давлат тили мақоми берилди, яъни "Давлат тили ҳақида"ги тарихий Қонун қабул қилинди. Бу — фикрни эркин баён қилиш ҳуқуқи ва катта имконият, она тилида гапириш, иш юритиш, ижод қилиш демакдир. Аммо шундан кейин ҳам 30 йилга яқинроқ вақт давомида мамлакатда ўзбек тили ўзининг давлат тили сифатидаги мақомини тўла эгаллай олмади.

Ҳурматли Президентимиз Шавкат Миромонович Мирзиёев 2019 йил 21 октябрь куни ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганлигига 30 йил тўлиши муносабати билан "Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги тарихий фармонни имзоладилар. Мазкур ҳужжат мамлакатда давлат тилини ривожлантириш ишларининг янада жонланишига асос бўлди.

Вазирлар Маҳкамаси, вилоятлар, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари тузилмаларида бевосита соҳа ривожи учун фаолият юритувчи маслаҳатчилар лавозими жорий этилгани, энг муҳими, 21 октябрнинг Ўзбек тили байрами куни сифатида белгиланиши она тилимиз мавқеини ошириш, уни чинакамига давлат тили мақомига кўтаришда муҳим дастуриламал бўлди.

Бунинг натижасида ўзбек тили бутун дунёдаги тиллар қатори ўз ўрнини, обрў ва мақомини топди. Бунга эса сўнгги йилларда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти олий минбарида ҳурматли Президентимизнинг ўз она тилимизда маъруза қилиб келаётганлари мисолида такрор-такрор гувоҳ бўлмоқдамиз.

Бу муҳташам анжуманларда тилимизнинг бошқа халқаро тиллар билан бир қаторда жаранг сочаётгани, тенглар ичида тенг бўлиб, ўз гўзаллигию улуғворлигини акс эттираётгани барча миллатдошларимиз қалбига фахр ва ифтихор туйғуларини бағишлаётир.

Зеро, ҳурматли Президентимиз таъкидлаганларидек, "Дунёдаги қадимий ва бой тиллардан бири бўлган ўзбек тили халқимиз учун миллий ўзлигимиз ва мустақил давлатчилик тимсоли, бебаҳо маънавий бойлик, буюк қадриятдир".

Жаҳонда Она сифати билан аталадиган тушунчалар жуда кам. Булар — Онамиз, яъни волидамиз, Она Ватан ҳамда Она тилимиздир. Бу бежиз эмас. Негаки, тил — миллатнинг руҳи, бебаҳо бойлиги ва борлиги ҳисобланади. Ана шундай бебаҳо қадриятимиз ва неъматимизни асраш ва ривожлантириш эса барчамизнинг маънавий бурчимиздир.

Бу борада она тилимизнинг ўзига хос хусусиятларини тадқиқ қилаётган олимларимиз, унинг нозик жилоларини бадиий асарларда акс эттираётган шоир ва ёзувчиларимиз, давлат тили сифатидаги нуфузини қарор топтириш йўлида меҳнат қилаётган маслаҳатчиларимизнинг меҳнатлари алоҳида эътирофга лойиқдир.

Азиз юртдошлар!

Барчангизни яна бир бор она тилимиз байрами билан қутлаб, тилимиз равнақи йўлидаги хизматларингизга муваффақият тилайман.

Тилимиз мавқеи ва нуфузи доимо юксалиб, юртимиз тараққиёти бардавом бўлаверсин!

Жонажон Ватанимизга асло кўз тегмасин!

"Яшил макон" лойиҳаси доирасида галдаги вазифалар белгилаб олинди

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 21 октябрь куни "Яшил макон" умуммиллий лойиҳаси доирасидаги ишлар натижадорлиги ва келгусидаги устувор вазифалар муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Мамлакатимизда ҳар йили 200 миллион туп дарахт ва бута экиб, яшиллик миқёсини 2030 йилгача 30 фоизга етказиш мақсади белгиланган. Сўнгги йилларда бу кўрсаткич 12 фоизга етди.

Бу йил баҳорда 138 миллион дона кўчат экилди. Йил бошидан буён 10 минг гектардан зиёд "яшил белбоғ", вазирлик ва ҳокимликлар 257 та боғ барпо қилди. Оролбўйида яшил қопламa 2 миллион гектардан ошди.

Жорий йилдан бошлаб йўл, дарё ва каналларга туташ 2 минг гектар ер 10 минг аҳоли ва тадбиркорларга экиш учун ижарага берилди. "Менинг боғим" лойиҳаси доирасида бюджетдан 49 миллиард сўм ажратилиб, маҳаллаларда 215 та янги боғ яратилаяпти.

Бу саъй-ҳаракатлар Табиатни муҳофаза қилиш халқаро иттифоқи, Чўлланишга қарши курашиш конвенцияси ижро органи томонидан ҳам эътироф этилмоқда.

Лекин айрим жойларда шундай хайрли ишда сусткашликка йўл қўйилгани афсусланарли. Баъзи туманларда суғориш тизими йўқ ерга кўчат ўтказилган ёки кесилган дарахтлар ўрнига янгилари экилмаган.

Йиғилишда ҳозирги мавсум ва келгуси йилга мўлжалланган вазифалар белгилаб олинди.

Аввало, юртимиз иқлимига мос кўчатларни кўпайтириш лозимлиги таъкидланди. Хусусан, Фанлар академияси, экология, қишлоқ, сув ва ўрмон хўжалиги, карантин тизимидаги илмий-тадқиқот ташкилотлари, олий ўқув юртлари, ин-витро лабораториялари билан самарали ишланса, уруғ ва кўчат етиштиришдан 2-3 баробар кўп даромад топиш мумкин. Илм ҳам ривожланади.

Кейинги йил Нукус, Арнасой, Қоракўл ва Муборак туманларида сувсизлик ва шўрга чидамли галофит ўсимлигидан иборат 4 та боғ барпо қилинади. Шунингдек, Қорақалпоғистон, Бухоро, Жиззах, Навоий, Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразмнинг 250 минг гектар чўлида сув талаб этмайдиган саксовул, қандим, черкез уруғлари дрон билан экилади.

Баҳор мавсумидан ўрмон хўжаликларида соғлом оналик плантациясини танлаш орқали йилига 1,5 минг тонна уруғ тайёрланади. Жанубий Корея тажрибаси бўйича сувсизликка чидамли, иқлим шароитига мос ёпиқ илдизли контейнер ва ин-витро усулида 2 миллион кўчат олиш йўлга қўйилади. Маҳмуд Мирзаев номидаги институтнинг Самарқанд, Хоразм, Тошкент ва Фарғона водийсидаги ерларида йилига 10 миллион дона мевали ниҳоллар етиштирилади.

Кўчат экиш ишларини ҳам уюшқоқлик билан ташкил этиш имкониятлари кўрсатиб ўтилди.

Бунда катта куч маҳаллаларда. Яшиллик, ободлик ҳам, аввало, одамларнинг ўзига керак. Шу боис "маҳалла еттилиги" вакиллари ўзига бириктирилган кўчаларда 100 тупдан жами 6 миллион дона манзарали дарахт ўстиради. Шунингдек, бошқа кўчалар, бўш майдонлар ва кўп қаватли уйлар атрофида 3 миллион туп кўчат экилади. Умуман, маҳаллаларда 20 миллион дона манзарали ва мевали дарахт экса бўлади.

Давоми 2-бетда

Ватан билан боғлиқ ҳар бир нарсага муҳаббат ва масъулият билан қараш жоиз. Унинг тарихини пухта ўрганиб, обрўсини оширсаккина, келажак авлоднинг ғамини еган, чиндан яшаган бўламиз. Бу борада тарихан неча-неча синовларни бошдан кечирган, ўзи бойиб, ўз навбатида, бошқа тилларнинг бойишига хизмат қилиб келган миллий тилимиз тарихи, қадр-қиммати масаласи ниҳоятда долзарб.

Мустақилликни давлатсиз, давлатни халқсиз, халқни тилсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Айнан ҳурлигимиз тилимизнинг буюк-бунёдкор тилларнинг олдинги қаторида бўлишини таъминлайди. Чинакам халқ бўлмоқни истасак, она тилимизга ҳамиша ҳурмат туйғуси билан яшашимиз лозим.

Ёв таъминоти домидан қутила олмаётганлар тилимизга йўлтўсарлик қилишни одатий ҳол билишда давом этмоқдалар. Ёнони — халқимизда уларга аёвсиз

Тилимиз байрами йил 12 ой бўлсин

муносабат билдириш иммунитети шаклланиши қийин кечапти.

Буюк Замахшарий таъбири билан айтганда, "Тўғри ва ҳақ йўлдан юрган кишининг қадам босиши арслон юришидан ҳам маҳобатлироқ, қайбатлироқдир". Бугун шақдам қадам соҳибларига тўсқинлик қилишга уринаётганларни болаликда ҳаддан зиёд эркалатиб юборилган кимсаларга ўхшатгимиз келади. Негаки, ундайларнинг ақл-идроки ҳаксайганда ҳам бола даражасида қолади. Ундайларга муносабатимизни вазминлик ва хотиржамлик билан, амалий ҳаракатлар орқали ифодалашимиз керак.

Донишмандларимиз уқтирганидек, Ватан қадрини билмаган кимса асло комил бўла олмайди. Жоҳилнинг етмишта гуноҳи кечирилиши мумкин, лекин олимнинг битта гуноҳи ҳам кечирилмайди. Фикр қилганнинг кўргони бузилмайди. Биз олимлик шаънимизга доғ тушишини асло хоҳламаймиз.

Мустабид давлат, сиёсат ўзбек тили, маданияти, маърифатига "ўт қўйганда", бош кўтарганни чолғанда ҳам, тилим, элим, миллатим, деб курашган улуғларимизни эҳтиром билан тилга оламиз. Улар қолдирган бебаҳо маънавий ёрғорликларни ўқиб-ўрганиш асосида бурчимизни адо этиб борамиз. Аммо кўпчилигимизнинг ҳаракатимиз суст, натижамиз паст. Бизга ҳавас қилишсин, раҳм эмас. Агар бирор улуғ ишни бирор кун қилмоқчи бўлсак, бугун — айнан ўша кун.

Яқин 15-20 йилда энг талабгор касблар сифатида рақамли лингвистика, яъни машинада таржима қилиш касби энг олдинги ўринни эгаллайди. Бугун эса телетиббиёт ҳакими, молекуляр диетология мутахассиси, биноларни тиклаб, замонавий шароитлар яратувчи қурилиш муҳандиси, чиқиндидан электр энергия ишлаб чиқариш мутахассиси каби янги касблар билан ҳамнафас яшаяпмиз. Яна қанча янгиликлар ҳаётимизга шиддат билан кириб келди ва келажакда бундан-да илдамлаб кетади.

Қизиғи, уларнинг дастурлари, йўл хариталари ўзбекчаша оладими? Ўзбеклар ўз тилларининг ўрнини бу касбларни эгаллашда кўра олишадими? Тилимизнинг такомиллашув жараёни филологларимизнинг бирдамлашиш майдонига айлана оладими?

Тилшунос олимларимиз изланишлардан тўхташгани йўқ. Тўғри, мушкул вазиятдамиз, узоқ йиллик мустабидлик, қулчилик кайфияти кўпчиликни ўзига оғдириб улгурган. Демак, бу жараёнда она тилимиз учун кураш майдонини назарий фикр-қарашлардангина иборат деб тушуниш ярамайди.

Давоми 2-бетда

Муддатидан олдин овоз бердилар

SAYLOV
2024
27-OKTABR
MENING TANLOVIM — OBOD VATANIM!

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси, халқ депутатлари вилоят, шаҳар ва туман Кенгашларига жорий йил 27 октябрь куни бўладиган сайловлар тобора яқинлашмоқда. Таъкидлаш керак, қонунчилигимизда сайлов куни доимий яшаш жойида бўлиш имкониятига эга бўлмаган сайловчилар муддатидан олдин овоз беришни белгилаб қўйилган. Шундан келиб чиқиб, Марказий сайлов комиссияси қарорига мувофиқ, 16-23 октябрь кунлари мазкур сиёсий тадбир ўтказилмоқда. Бу жараён вилоятимиздаги сайлов участкаларида ҳам давом этяпти.

— Мамлакатимиздаги каби ҳудудимизда ҳам сайловчиларнинг ўз ҳуқуқларини амалга оширишлари учун тегишли шароитлар яратилган, — дейди Когон туманидаги 265-сайлов участкаси комиссияси раисининг ўринбосари Бекзод Исломов. — Эътиборли бир жиҳат. Фуқароларимиз сайлов қонунчилигидан яхшигина хабардор. Бу эса ҳозирги жараёнда ҳам кўриниб турибди. Улар муддатидан олдин овоз бериш учун участка сайлов комиссиясининг аъзосига ўз шахсини тасдиқловчи ҳужжатни кўрсатган ҳолда сайлов кунида бўла олмаслигининг сабаблари (таътил, хизмат сафари, хорижга чиқиш ва ҳоказо) қайд этилган аризани тақдим қилишмоқда. Шундан сўнг сайлов комиссиясидан сайлов бюллетени ва конвертни олиб овоз беришяпти.

Суҳбат жараёнида маълум бўлишича, сайлов участкасида ўнлаб фуқаро ўз сайлов ҳуқуқини амалга оширган.

— Мен Тошкент шаҳрига даволаниш учун кетмоқчиман, — дейди Абдураим Худойқулов. — Аризамда шуни кўрсатган ҳолда сайлов участкасига мурожаат қилдим. Яширин овоз бериш кабинасига кириб, ўзим ёқлаган номзод ва партия номи рўпарасига белги қўйдим. Айтиб қўяй, бунда бино ташқарисида кимнидир танлаш ҳақида кўрсатма берилгани йўқ. Ахир, менинг ҳам ўз фикрим бор.

Жондорлик Қаҳрамон Йўлдошев — малакали, тажрибали ишчи-мутахассис. Шунинг учун ҳам пойтахтдаги қурилиш фирмасида ўз ўрнини топган. Бир муддат ўзи туғилган қишлоққа келибди. Энди Тошкентга қайтиш фурсати етибди.

— 27 октябрь куни ишда бўлишим керак, — дейди Қаҳрамон Йўлдошев. — Шунинг учун ҳам муддатидан олдин овоз бериш мақсадида Жондор тумани марказидаги 221-сайлов участкасига келдим. Мамлакатимиз янада обод, ҳаётимиз фаровон бўлиши учун овоз бердим. Бу шунчаки гап эмас. Юртнинг равнақ топиши ҳар биримизга боғлиқ, деб биламан.

Таъкидлаш жоиз, тартибга кўра сайловчилар тўлдирилган сайлов бюллетенини конвертга солгач, елимлаган ҳолда ёпиб, участка сайлов комиссияси аъзосига топширади. Тегишли даражада расмийлаштирилган конверт сайлов куни овоз бериш тугагунга қадар участка сайлов комиссияси сейфида сақланади. Демак, ишончли ва дахлсиз. Овозларни санаш олдидан улар овоз бериш қутисига солиниб, бюллетенлар билан қўшиб ҳисобланади.

Муддатидан олдин овоз бериш давом этмоқда.

Эркин ЁДГОРОВ,
"Бухорономa" мухбири

"Яшил макон" лойиҳаси доирасида галдаги вазифалар белгилаб олинди

Боши 1-бетда

Ўрмон хўжалиги агентлигига барча маҳаллаларда ярмарка ташкил қилиб, 30 миллионта кўчат етказиб бериш вазифаси қўйилди. 20 мингдан зиёд таълим масканлари ва шифохоналар ҳудудида 2,5 миллионта, ёшларга бўлиб берилган 60 минг гектар ерда 1,5 миллионта дарахт экиш мумкинлиги айтилди.

Ҳокимликлар ва вазирликлар томонидан кузда 40 миллион туп кўчат экилиши режалаштирилган.

Хусусан, 13 та халқаро автомобиль йўли бўйида 9 миллион туп кўчат экилади. Яна 2 минг километр йўллар ёқаси шу мақсадда 10 минг фуқаро ва тадбиркорларга бўлиб берилади. Тошкент — Самарқанд ва Самарқанд — Карши темир йўли бўйларига ҳам кўчат ўтказилади. Дала четларида 21 миллион туп терак, тут ва узум етиштирилади.

Мудофаа вазирлиги 200 минг туп, Ички ишлар, Миллий гвардия ва Фавқулодда вазиятлар вазирлиги тизимларининг ҳар бири 100 минг тупдан кўчат экишга масъул бўлади. Чиқинди полигонлари атрофида "яшил белбоғ" барпо этилади.

Қайд этилганидек, кейинги йилда "Яшил макон" лойиҳаси учун 100 миллиард сўм ажратилади. Эндиликда дарахтларни 3 йил парваришлаш, касалликдан сақлаш, суғориш харажатлари ҳам инвестиция дастурига киритилади.

Суғориш бўйича икки хил тажриба амалга оширилади. Хусусан, 27 та туманда биттадан қудуқ қазишга рухсат берилади. Баҳорда 14 та туманнинг тоғ ва адир қияликларида қават-қават қилиб, 500 гектар дарахт экилади.

Вилоятларда "Менинг боғим" лойиҳаси бўйича яшил ҳудудлар ва жамоат парклари барпо этиш юзасидан топшириқлар берилди. Бу майдонлар экиш мавсумигача "Очиқ бюджет" порталига қўйилиб, дарахт турлари бўйича тавсия ва уларнинг нархи кўрсатилади. Шу билан бирга, парваришлашда масъулиятсизлик қилган шахсларни мобил илова орқали огоҳлантириш тизими йўлга қўйилади.

Сўнгги вақтларда юртимизда чанг бўронлари тез-тез содир бўлаётгани қайд этилди. Бунга глобал иқлим ўзгариши билан бирга дарахтларнинг ноқонуний кесилиши, сув камайиши, чорва тартибсиз боқилиши ҳам сабаб бўлмоқда. Чўллардаги ўсимликлар турлари ҳам кескин камайган.

Давлатимиз раҳбари аҳоли кўпайиб бораётган ҳозирги шароитда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш бўйича энг катта захира яйловлар эканини таъкидлади.

Шу боис 16 миллион гектар яйлов ерларини бошқариш Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш қўмитасига ўтказилиши белгиланди. Қўмитага чўлларни деградациядан чиқариш бўйича уч йиллик дастур тайёрлаш вазифаси топширилди.

Келгуси йилда бу мақсадлар учун дастлаб 50 миллион доллар грант маблағлари жалб қилинади.

Соҳага тааллуқли яна бир муаммо — чўл ўсимликлари қопламаси йўқолиб кетаётганидир. Шу сабабли мутасаддиларга Бухоро ва Навоий вилоятларининг чўл ва ярим чўл ҳудудларида яшил майдонларни кўпайтириш бўйича кўрсатма берилди.

"Ўзбеккосмос" агентлиги билан биргаликда чўлларда экологик ҳолатни мониторинг қилиш платформаси яратилади. Ўрмон хўжалиги агентлигининг бу йўналишдаги масъулияти оширилади. Эндиликда у чўлланишга қарши курашиш билан ҳам шуғулланади, ҳокимликлар қошидаги "Йўл кўкалам" ташкилотлари агентлик тизимига ўтади.

Агентликка Фанлар академияси билан биргаликда 20 гектарда тажриба-синов майдончаси ташкил қилиб, деградацияга учраган яйловларни қайта тикловчи ўсимликларни етиштириш вазифаси қўйилди.

Президентимиз жамиятда соғлом турмуш тарзини кенг оммалаштириш масалаларига ҳам тўхталиб ўтди. Аҳолини жисмоний соғломлаштириш, спорт, юриш ва тўғри овқатланиш бўйича янги ёндашувларни жорий қилиш муҳимлиги қайд этилди.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар бўйича мутасаддиларнинг ахборот ва режалари эшитилди.

ЎзА

Дидимиз, қарашларимиз замонавий бўлиши мумкин, аммо юрагимиз ўзбекча уриши шарт!

Ватанимиз кундан кун чирой очиб, гўзаллашиб, бу ерга келаётган меҳмонлару юртдошларимизнинг ҳайрат ва ҳавасини келтирмоқда.

Айниқса, кейинги йиллардаги бунёдкорлик намуналари — осмонўпар бинолар, ҳудудларда қурилаётган кўркам ва шинам тураржой ва нотураржой иншоотлар ҳар қандай одамнинг кўзини қувонтириши табиий. Бундай ўзгаришлар ҳар биримизга ғурур ва фахр бағишлайди. Чиндан ҳам, Ўзбекистонни бугун бутун дунё билади, эътироф этади. Республикамизнинг турли вилоятларидан, қолаверса, жаҳоннинг турли мамлакатларидан бугун минг-минглаб кишилар саёҳат ва хизмат юзасидан ёки меҳмон сифатида пойтахтимизга ташриф буюрмоқда, халқимиз, миллий урф-одатларимиз билан танишмоқда. Бу жиҳатлардан қанчалик қувонмайлик, лекин дилимизни хира қилиб турадиган бир ҳолатга бепарво қараб ўтишнинг иложи йўқ.

Бугун "супермаркет", "макро", "минимаркет", "оптом маркет" деган сўзларга кўпчилигимизнинг кўзимиз ҳам, ўзимиз ҳам кўникдик ва бундай жойни кўрганда, бор-е, деб қўл силтайдиган бўлдик. Шаҳарда "Некст", "Межик сити", "Андалус", "Оутлет", "Диадора", "Парус", "Интегро" деган жойлар пайдо бўлдики, энди уларнинг номини ўзгартирсангиз ҳам, одамларнинг хотирасидан ҳайдаб чиқаришингиз жуда қийин. Шаҳардан Қўйлиққа кетаверишда "Alfraganus" деган тураржой даҳаси қурилмоқда. Бу буюк ўзбек олими Ал-Фарғонийнинг инглизчасими?

Айни кунда шаҳримизда фаолият кўрсатаётган кўплаб хизмат кўрсатиш шохобчалари, ўқув марказлари, хусусий тиббиёт марказлари, дўконларга қўйилаётган номларни кузатиб, гўё ўзимизни Тошкентда эмас, қандайдир хориж шаҳрида юргандек ҳис этамиз, ғашимиз келади.

Бугун шаҳарнинг қай бурчагига борманг, албатта, хорижий, асосан, инглизча ёки русча пешлавҳаларга кўзингиз тушади. Худдики бу дўкон ёки шохобчаларни чет эллик инвесторлар махсус чет элликларга очган, деб ўйлашингиз мумкин. Йўқ янглишасиз, ундай эмас экан, уни очганлар ҳам, у ерда ишлаётган ходимлар ҳам, у ерда овқатланаётган мижозлар ҳам, хуллас, ҳаммаси ўзимизнинг ўзбек қоракўзларимиз. Мазкур ошхона ёки кафега хорижий қандайдир тушунарсиз бир номни қўйишга не ҳожат? Бу нима, олифталикми, дабдабами ёки шундай ном қўйилгани мижозларнинг сонини оширадими?! Ёки биз миллий ғуруримиз, миллий иммунитетимизни бутунлай йўқотиб қўйганмизми?

Қачон, қандай қилиб йўқотдик, ахир, давлатимиз мустақил бўлганига ўттиз уч йил бўлди. Ўзбек тилининг давлат тили деб эълон қилинганига эса бу йил оз эмас, кўп эмас, ўттиз беш йил тўлди. Нега бизлар йилдан йилга хорижий тиллардаги атамалардан фойдаланишни камайтириш ўрнига, аксинча, уларни янада урчитиб, кўпайтириб юборяпмиз. Бизни бунга биров мажбурлаяптими?

Овқатланиш шохобчаларида "Бистро", "Evos" (кафе), "Look"-(кафе), "FasT food" каби ёзувларга деярли кўзларимиз ўрганиб бўлди. "Ош сити", "Норин сити" деган номлар нимани англатади? Дўконларга "Legenda", "Arabella", "Inter", "Gold 999" деб ном қўйишдан нима маъно бор? Қурилиш ёки уй-рўзғор ашёлари сотиладиган дўконларнинг номларига эътибор беринг: "Всё для дома", "Шторы и жалюзы", "Мужской обувь", "Электротовары" ва ҳоказо. Шу атамаларнинг чиройли муқобили ўзбек тилида йўқми? Албатта, бор, лекин нимагадир у номларни қўйишни истамаймиз.

Биламизки, Сағбон кўчаси Тошкентнинг қадимий кўчаларидан бўлиб, азалдан маҳаллий халқ яшаб келган. Ҳозир ҳам бу ҳудудда аксарият ўзбеклар яшайдиган маҳаллалар жойлашган. Лекин Чорсу тарафдан бу кўча бўйлаб Келес тарафга юрар экансиз, турли-туман хорижий номларга кўзингиз тушади. Масалан, Сағбон кўчаси билан Нурафшон кўчаси кесишган чорраҳага етмасингиздан "Rich market" деган дўконга дуч келасиз. Ўзи кичкина бир дўконча бўлса, бундай хорижий ном қўйишга зарурат бормикан?

Шу кўчадан яна сал юрсангиз "ИзолМаг" деган ёзувга, ундан кейин ўтиб эса "Paradize" деган салонга дуч келасиз. Ундан яна нарироқ борaверсангиз, "Ҳозмаркет" "Ҳодовой", "Carvash", "Колесо", "Мой сам" каби ёзувларга кўзингиз тушади. Хуллас, уларни бирма-бир санаб, бирма-бир қоғозга туширишга ҳафсала ҳам етмайди. Айнан шу кўчада "Gold plov", "Сосиски" деган ошхона ёки хизмат кўрсатиш шохобчалари ҳам мавжуд. Энди ўйланг, Тошкентдаги ўзбеклар гавжум яшайдиган бир кўчамиздаги аҳвол шунақа ачинарли ҳолда бўлгач, бошқа кўчалар ҳақида ғалиришга ҳожат ҳам йўқ.

Шу ўринда яна бир нарсани айтмоқчи эдим, минг марта гапирилганига қарамасдан, "Мы открылись", "Дом продаётся" деган эълонлар ҳали-ҳануз ҳар қадамда учраб турибди. Ўша жойга телефон қилиб сўрасангиз, албатта, телефонда ўзбек киши бўлади. Сотувчи ҳам ўзбек, харидор ҳам ўзбек, лекин берилган эълон русча.

Яна бир ачинарли жиҳат: хусусий мактабгача таълим ташкилотларининг аксарияти бошқа тилда номланган. Тўғри, замонга мослашишни, давр билан ҳамқадам юришни, тилларни пухта ўзлаштиришни ҳар биримиз истаймиз. Аммо юрагимиз ўзбекча уриши керак-ку! Бугун юрт етакчисининг қатъий сиёсий иродаси сабаб она тилимиз — ўзбек тили дунё минбарларида, халқаро майдонда баралла янграяпти. Ана ўша палаларда юрагимиз бошқача уриши рост-ку! Шундай экан, нега биз маънавий мулкимизни муносиб муҳофаза қилмаяпмиз?! Унинг бор имкониятларидан тўлиқ фойдаланмаяпмиз?!

Бу масалада сиз ҳам бир мушоҳада қилиб кўринг-а!

Баҳора АҲМЕДОВА,
Республика Маънавият ва маърифат маркази раҳбарининг ахборот сиёсати масалалари бўйича маслаҳатчиси

Боши 1-бетда

Бугун биз ақл бовар қилмас муваффақиятлар даврида яшамоқдамиз. Жамият қанча ўзгарса, тил ҳам ундан ҳеч қачон қолишмайди, қолишмаяпти ҳам. Лекин уни ўз ҳолига ташлаб қўйиш ёмон оқибатларга олиб келишига одамзод ҳаёти давомида бир неча бор шоҳид бўлган. Бироқ бугун бу борада таҳлиллар, ўзига хос кузатишлар кўзга яққол ташланмаяпти.

Тадбиркорлик муносабатини, маданиятлараро коммуникацияни, ўсиб бораётган янги технологияларни олайлик. Алалоқибат, янги маъно товланишларига, янги атамаларга эҳтиёж кундан кунга ошиб бормоқда.

Тилимиз байрами йил 12 ой бўлсин

Муҳим ҳақиқат шуки, тил луғатларда мустаҳкамланганлиги билан ўз таъқибига, изоҳига эга бўлади. Демак, янги сўзларимиз тезкорлик билан луғатларда муҳрланмас экан, омонатлигича қолаверади.

Кўплаб илмий ишлар билан танишиш асносида бу борада ҳаракатлар борлигига гувоҳ бўласиз. Эндиликда уларни тизимлаштириш, филологлар ўртасида чархлаб олиш зарур.

Ҳар бир умумий ўрта таълим мактабида ўртача 4 нафардан олий маълумотли филолог ўқитувчи фаолият юритаётганини инобатга олсак, қолаверса, олий таълим муассасаларидаги филолог профессор-ўқитувчиларимиз диққат-эътиборини жарёнга торта олсак, жамиятда тилимизга бўлган ҳурмат муҳитини кескин ўзгартиришимиз мумкин.

Тилимиз софлигини сақлаш, тўғри талаффуз, сўзни ўз ўрнида ишлатиш, хатосиз ёзиш каби талаблар ҳеч қачон кун тартибидан тушмаслиги керак. Тилшуносларни юртдошларимизнинг бу борадаги хатоларни ташвишга солмоқда. Ижтимоий тармоқларда, оммавий ахборот воситаларида, хусусан, ойнаи жаҳондаги кўрсатувларда хато қилиш одатий ҳолга айланиб бўлди. Шевада сўзлашишни-ку, айтмаса ҳам бўлади! Аммо ҳар бир нарсада бўлгани каби тилда ҳам ўлчов, меъёр бор.

Бу каби хато ва чалкашликларнинг олдини олиш учун "Давлат тили" деб номланган телеграм канал ёки алоқа маркази ташкил қилинса, ёмон бўлмас эди. Шу жараён бошлангудай бўлса, жамиятда давлат тилига ҳурмат, дахлдорлик муҳити шакллана бошлайди. Бу — катта ўзгаришлар арафасида турган юртимиз учун жуда-жуда муҳим!

Ўқитувчилар йилда 365 кун жамиятда меъёрларга мосликни намойиш этишга масъул ҳисобланадилар. Айниқса, сўзлашув меъёрлари борасида она тили ва адабиёт фани ўқитувчилари ибрат намунаси бўлиб хизмат қилишмоқда. Улар билан бўладиган суҳбатлардан баҳра оласиз. Аммо уларни безовта қилаётган тилимиз тақдири билан боғлиқ ички ҳадик-ташвиш сизни ҳам тинч қўймайди. Кошкийди, ҳамма ҳам улардек ўйласайди, дейсиз...

Нутқда меъёрга риоя қилмаслик, аввало, суҳбатдошга бўлган ҳурматсизликдир. Бу одатий ҳолга айланса-чи? Афсуски, бу жараёнда аста-секин саломга яраша алик олувчилар армияси шаклланиб боради. Инсоний муносабатлар дарз кетади. Демак, жамиятдаги соғлом маънавий муҳит издан чиқади. Энди, ўзингиз айтинг: Бунга йўл қўйиб бўладими?!

Кўча-кўй, ишхона, тўй-маъракаларда олди-қочди суҳбатларни эмас, амалда фойдали мулоқотни ихтиёр этсак, шунга одатлансак, бундан ким ютқизади? Зеро, жамиятда илмилинниг ибрат намунаси даражасига кўтарилиши таъминланса, улардай бўлиш, уларга ўхшаш учун ўқиш ва ишлашга интилиш бошланади. Негаки, жамиятда нима эъзозда бўлса, инсон ўшанга интилади.

Халқаро ЮНЕСКО ташкилотининг 2021 йилги маълумотига кўра, дунё бўйлаб йўқолиб кетиш хавфи остида бўлган 2500 та тил мавжуд. Ўз тилига эга бўлмаган миллатнинг мавжудлиги ҳақида эса сўз юритилмайди. Шу сабаб ҳам, миллий ғурурига, маънавиятига эга бўлган халқимиз ўз она тилини асраб-авайлашга масъулдир.

Ўзбек тилининг халқимиз ижтимоий ҳаётидаги ва халқаро миқёсдаги обрў-эътиборини тубдан ошириш униб-ўсиб келаётган фарзандларимизни ватанпарварлик, миллат анъана ва қадриятларига садоқат, улуғ аждодларимизнинг бой меросига дахлдорлик руҳида тарбиялашнинг чинакам гаровидир. Шундай экан, бу борада бефарқ бўлишга асло ҳаққимиз йўқ. Бунга эса нафақат тилимиз байрами нишонланган кунларда, балки йил 12 ой унга ҳурмат кўрсатгандагина, эриша оламиз!

Гули ТОИРОВА,
БухДУ профессори, филология фанлари доктори

Маҳмуд БАБАЯРОВ,
СамДУ мустақил тадқиқотчиси, филология фанлари бўйича фалсафа доктори

ЭЪЛОНЛАР

БУХОРО ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

қуйидаги бўш лавозимларга танлов эълон қилади:

Кафедра профессори лавозимига:

1. Педагогик таълим кафедраси профессори.
2. Мусиқа ва тасвирий санъат кафедраси профессори.
3. Ўзбек тили ва адабиёти кафедраси профессори.

Кафедра доценти лавозимига:

1. Кимё кафедраси доценти.
2. Биология кафедраси доценти.
3. География кафедраси доценти.
4. Умумий педагогика кафедраси доценти.
5. Мусиқа ва тасвирий санъат кафедраси доценти.
6. Ижтимоий фанлар кафедраси доценти.
7. Мактабгача ва бошланғич таълим педагогикаси кафедраси доценти.
8. Ўзбек тили ва адабиёти кафедраси доценти.
9. Рус тили ва адабиёти кафедраси доценти.
10. Хорижий тилларни ўқитиш методикаси кафедраси доценти.
11. Жисмоний маданият назарияси ва методикаси кафедраси доценти.
12. Жисмоний тарбия ва спорт кафедраси доценти.

Кафедра катта ўқитувчиси лавозимига:

1. Ижтимоий фанлар кафедраси катта ўқитувчиси.
2. Рус тили ва адабиёти кафедраси катта ўқитувчиси.

Кафедра ўқитувчиси лавозимига:

1. Кимё кафедраси ўқитувчиси.
2. Биология кафедраси ўқитувчиси.
3. География кафедраси ўқитувчиси.
4. Математика ва информатика кафедраси ўқитувчиси.
5. Физика кафедраси ўқитувчиси.
6. Технологик таълим кафедраси ўқитувчиси.
7. Психология кафедраси ўқитувчиси.
8. Умумий педагогика кафедраси ўқитувчиси.
9. Педагогик таълим кафедраси ўқитувчиси.
10. Мусиқа ва тасвирий санъат кафедраси ўқитувчиси.
11. Ижтимоий фанлар кафедраси ўқитувчиси.
12. Мактабгача таълим кафедраси ўқитувчиси.
13. Бошланғич таълим кафедраси ўқитувчиси.
14. Мактабгача ва бошланғич таълим педагогикаси кафедраси ўқитувчиси.
15. Ўзбек тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси.
16. Рус тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси.
17. Инглиз тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси.
18. Хорижий тилларни ўқитиш методикаси кафедраси ўқитувчиси.
19. Жисмоний тарбия ва спорт кафедраси ўқитувчиси.

Изоҳ: Танловда қатнашишни хоҳловчилардан ҳужжатлар эълон чоп этилган кундан бошлаб, бир ой давомида БухДПИ кенгашида қабул қилинади.

Талаб этиладиган ҳужжатлар:

1. Ректор номига ариза.
2. Ходимларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа ва таржимаи ҳол.
3. Олий маълумот тўғрисидаги дипломлар нусхаси (магистрлик ёки мутахассислик).
4. Илмий даража, илмий унвон, шунингдек, илмий ишлар ва ихтиролар мавжуд бўлган тақдирда, тегишли дипломлар, аттестатлар нусхаси.
5. Илмий ишлар рўйхати (3.4.-шаклда).
6. Малака ошириш тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси.

Мурожаат учун манзил: Бухоро шаҳри, Пиридастгир кўчаси, 2-уй.

Телефонлар: (65) 226-10-97, (65) 226-66-75.

ТАЪМИНОТЧИ ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ғиждувон тумани мактабгача ва мактаб таълими бўлими 2024-2025 йиллар куз-қиш мавсуми учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг асосий турлари захирасини яратиш мақсадида танлов эълон қилади.

Таъминотчи ташкилотларнинг алоҳида маҳсулот сақлаш учун омборхонаси, музлатгичи, маҳсулотни давлат мактабгача таълим ташкилотларига етказиб бериш учун техникаси бўлиши керак. Маҳсулотлар давлат мактабгача таълим ташкилотлари эҳтиёжига қараб етказиб берилиши кўзда тутилган.

Танлов 2024 йил 25 октябрь куни, соат 9:00 да бўлимда ўтказилади. Тадбиркорлар томонидан тақдим этиладиган таклифлар 24 октябрь куни, соат 16:00 га қадар қабул қилинади.

Мурожаат учун манзил: Ғиждувон тумани, Ибн Сино кўчаси, 156-уй.

Телефон: (65) 57-212-62.